

Termfrågor i urval

ursparing -
ursparning

ursparning

Ett par huvudlinjer kan skönjas när det gäller bruket av -ing och -ning i sammansatta verb och i verb försedda med prefix.

1. När prefixet är av tyskt ursprung, t.ex. an-, be-, för-, är formen -ing regel, t.ex. angöring, beröring, förstoring.

2. När prefixet är av inhemskt ursprung, t.ex. av-, om-, till-, är formen -ning vanlig, t.ex. avskrapning, omkörning, tillskärning.

3. När språkbruket medger både -ing och -ning, kan i allmänhet formen -ning förordas, t.ex. ursparning.

Dessa frågor har utförligt belysts bl.a. i TNC 24, s.7-10 (ingår i TNC Ord och uttryck). Denna och andra ordbildningsfrågor behandlas också i en ny TNC-skrift Om teknikens språk, som beräknas utkomma vid årsskiftet.

cluster cracker

klungupplösare

proximity switch

närfältskännare, närfältsbrytare

nödbelysning -
reservbelysning

nödbelysning

- E emergency lighting
- F éclairage de sécurité
- D Sicherheitsbeleuchtung (indelas i:
Notbeleuchtung, Panikbeleuchtung)

reservbelysning

- E standby lighting
- F éclairage de remplacement
- D Behelfsbeleuchtung

(De utländska motsvarigheterna har hämtats från förarbetet till den tredje utgåvan av den Internationella belysningstekniska ordlistan, som nu är under utgivning (Vocabulaire International de l'éclairage. Projet de la 3e éd.)

Några termer ur den nya skogsordlistan (TNC 43)

organografi E organography
vetenskapen om (eg. beskrivningen av) organens byggnad och funktion
Anm. Termen används huvudsakligen inom botaniken.

emulgent en, er E emulsifier, emulsifying agent
ämne med ytspänningsnedsättande egenskaper som underlättar
bildningen av en emulsion av två icke blandbara vätskor

slokande E temporary wilting
ett genom alltför stor vätskeförlust uppkommet tillstånd som kan
hävas

vissnande E permanent wilting
ett genom alltför stor vätskeförlust uppkommet tillstånd som inte
kan hävas

varg E wolf (tree)
vidkronigt och grovgrenigt träd

så(dd)apparat E seed drill
instrument för automatisk utportionering och sådd av frö

så(dd)täthet E sowing density
antalet utsådda frön per längdenhet eller ytenhet

röj(nings)gallring E cleaning-thinning
= kombinationshuggning [S.Norrl.]
beståndsvårdande utglesning av utvecklingsbar skog varvid både
röjning och gallring företas
Anm. Termen har tidigare använts som synonym till ungskogsröjning
men har med åren fått en innebörd som överensstämmer med ovan
angivna definition.

brandgata E fire line
ett i viss mån upprepansat och brandsäkrat bälte som avser att
underlätta hejdandet av skogsbrand eller hyggesbränningseld

prickare

E tally man

arbetare i stämplings-, taxerings-, inmätningsslag e.d. som registrerar mät- eller uppskattningsvärden i protokoll, på hålkort e.d.

avlägg

E landing

= vältplats

plats där rundvirke hopsamlas för vidaretransport, vanligen vid byte av transportsätt

(last)lunna n, pl. (last)lunnor E (loading)skid

slana, vanligen av rundvirke, på vilken virke rullas vid hantering; även slana lagd längs en drivningsväg för att styra transportfordon

lunna

E (with single sled) dray
(without sled) skid

= vagla [Sk., Klm.]

hopsläpa (virke) med häst, vinsch eller motordrivet fordon, varvid lasten helt eller delvis släpas

skota n, pl. skotor [Vb., Vnr.] E rollway, skidway
stack (of logs)

ordnad hög av rundvirke, vanligen hopsamlad genom skotning

skota [Nb., Vb.]

E haul (on sleighs)

köra (virke) med timmerdoning eller hjulfordon på stiek- eller skiftesväg till basväg eller avlägg; används ibland som synonym till lunna

mothugg

E counterstroke

= huggsnyte

inhugg mitt emot annat hugg för att få trädet att falla (gäller vid yxfällning av små träd); vid fällning med endast yxa bildas en spetsig huggyta

bankfot en, ar

E toe of slope

skärningslinje mellan bankslänt och markyta

anslag

E stop

detalj avsedd att bilda ett materiellt hinder och därigenom bestämma yttersta läget för en (upprepad) rörelse

ristugg E hog, brush chipper
maskin för sönderdelning av ris och grenar

trave E stack
klosslagt virke, i regel av enhetlig längd

välta E stack
i viss ordning hopade stockar på underlag

res, -et E stack of wood stacked in V-form
stapel av virke som upplagts i plogform

virke E wood, raw timber

1. (vidsträckt bemärkelse) trävara med (i stort sett) bibehållen biologisk struktur, avsedd för bearbetning, för tillverkning av massa, till bränsle e.d.

2. E wooden goods, wood product, timber

(inskränkt bemärkelse) utgångsvara för tillverkning av träföremål med (i stort sett) bibehållen biologisk struktur, t.ex. byggnadsvirke, möbelvirke. Virke i båda bemärkelsen kan vara skogsvirke eller bearbetat virke, och är i senare fallet i regel formvara, vanligen tvådimensionellt bestämd, t.ex. plank, bräder, eller ibland endimensionellt bestämd, t.ex. faner

naturaintäkt E revenue in kind
värdet av avyttrade men icke prissatta produkter och tjänster

saluintäkt E revenue in cash
värdet av avyttrade prissatta produkter och tjänster

särintäkt E "prime revenue"
intäkt som är specifik för en viss produktionsprocess, produktionsgren eller visst produktionsalternativ

underhållskostnad E maintenance cost

kostnad för att bevara ett produktionsmedels kapacitet eller för att minska en nedgång i kapacitet

avskrivning E depreciation

kostnad för produktionsmedels förbrukning som gör sig gällande i form av successiv minskning i kapacitet

Anm. Avskrivning grundas i allmänhet på tämligen schabloniserade regler utan någon mer ingående värdering; begreppet "avskrivning" får därför ses som en bokföringsmässig kostnad; Vid begrepps-innebörden kalkylmässig kostnad bör lämpligen användas termen "värdenedsättning".

nedskrivning E write-down

kostnad för produktionsmedels förbrukning som gör sig gällande i form av en engångsnedsättning av produktionsmedlets värde

Anm. Till skillnad från avskrivning, som sker över en tidperiod, hänför sig nedskrivning till en viss tidpunkt; detta medför att värderingsmomentet får ökad betydelse, men även här torde bokföringsmässiga synpunkter spela stor roll.

skogsbruk E forestry

verksamhet avseende utnyttjande av skog

lantbruk E land utilization

samlingsnamn för de olika driftgrenarna jordbruk, skogsbruk och trädgårdsbruk

Anm. Termen lantbruk har saknat entydig innebörd och stundom begagnats synonymt med termen jordbruk.

dendrometer E dendrometer

instrument för mätning av träd

Anm. Termen dendrometer bör ej användas om instrument med mer specifik benämning, t.ex. hypsometer.

klappalätt et, er E tool for colour marking

redskap för färgmärkning av träd

klave E caliper

instrument av skjutmåttstyp för mätning av diameter på träd eller stockar

planimeter E planimeter
instrument för beräkning av arealer hos ägofigurer

relaskop E relascope
syftinstrument för direkt bestämning av grundytan per hektar i ett bestånd; förekommer i olika utföranden, t.ex. pinnrelaskop, prismarelaskop, spegelrelaskop, kikarrelaskop

xylometer E xylometer
kärll eller behållare med vatten (eller annan vätska) för volymbestämning genom mätning (t.ex. i form av vägning, avläsning på en nivåmätare) av den vätskemängd som undanträngs, då en kropp nedsänks under vätskeytan

stereoinstrument E stereo plotting instrument
instrument för grafisk eller numerisk bearbetning av stereobildpar

stereomodell E stereoscopic model
modell konstruerad genom projektion av bilder
Anm. Under förutsättning av att vid rekonstruktionen flygkamerans inre orientering återställts och strålkärvarnas inbördes orientering utförts, kan stereomodellen absolutorienteras och skalbestämmas, så att den utgör en likformig avbildning av föremålet, t.ex. terrängen.

pseudoeffekt E pseudoscopic effect
effekt vid stereoskopisk betraktning, som uppstår då vänster öga betraktar höger bild och höger öga vänster bild i ett stereopar; höjdförhållandena blir omvända i förhållande till vanlig stereobetraktning (orto)

parallax en E parallax
(inom fotogrammetri) avstånd mellan två i ett bildpar från olika projektionscentra utgående samhörande strålars skärning med ett plan; parallaxen delas i regel upp i en horisontell (x-) och en vertikal (y-) komponent